

JEF VUCHELEN

Leven/overleven met zieke staatsfinanciën

DE AFGELOPEN WEKEN hebben we, zoals altijd enkele maanden voor federale verkiezingen, veelvuldig kunnen lezen en horen dat de doelstellingen voor de staatsfinanciën niet werden gerealiseerd. Buiten papier- en zendtijd-vulsel, brengen die beschouwingen niets bij. Denken dat de beleidsvoerders toch lessen zouden trekken uit hun falen, is al decennialang een illusie. De beschouwingen rond het falende saneringsbeleid blijven beperkt tot een opsomming van de pijnpunten. Voorstellen om er iets aan te doen ontbreken. Blijkbaar is de creativiteit van de 'experts' uitgeput. Niet verbaasd want zoveel saneringstechnieken, plannen en andere methodes om de staatsfinanciën gezond te maken, hebben niets uitgehaald. Weinig verbeeldingskracht is nodig om te voorspellen dat ook de volgende regeringen niet verder zullen komen dan stoere taal bij de regeringsonderhandelingen, vage beloftes in de regeringsverklaringen, maar wel creativiteit in het vinden van uitvluchten waarom er toch niet gesaneerd werd.

IEDEREEN DOET ER DUS het best aan bij zijn toekomstverwachtingen rekening te houden met de chronische ziekte van de staatsfinanciën. In tijden van iets betere conjunctuur zal de ziekte minder pijnlijk zijn, maar denken dat een forse groei-opstoot ons kan helpen is een hersenschim. Nu Nederland groeivoeten van bijna 3 procent realiseert, komen we nog niet aan 2 procent. Hoe groot moet de Europese groei dan wel niet zijn om ons te helpen? Bij een politieke crisis of vluchtgedrag naar pseudo-staatsvormingen zal het een

kwestie worden van overleven op zijn Grieks. Indicatief is dat de gemiddelde pensioenen in Griekenland bijna gehalveerd werden.

Leven met chronisch zieke staatsfinanciën zal al pijnlijk zijn. Besparingen zullen natuurlijk worden opgelegd, maar het zal gaan om selectieve beperkingen van de uitgaven en verhogingen van de belastingen. De selectiviteit zal worden verkocht met het argument dat de 'sterkste schouders een groter deel

Denken dat een forse groei-opstoot ons kan helpen is een hersenschim.

van de last moeten dragen'. Uiteindelijk zullen die sterkste schouders bijna de volledige last dragen en zullen ook de minder sterke schouders hun bijdrage moeten leveren.

ILLUSTRATIEF IS de ervaring met de roerende voorheffing, die van 10 naar 30 procent verhoogde bij extreem lage rentevoeten. Spaarders verliezen koopkracht door te sparen, zodat de politieke aandacht verschoof naar het vermogen. De effectentaks is slechts een eerste aanzet. Verhogingen in die taks zijn een zekerheid. Uitbreidingen evenzeer. Het belasten van de huurinkomsten ook. De aanpassing van het kadastraal inkomen ligt moeilijk, maar als de financiële nood groot is, sneuvelen alle taboes. Zo kan men nog een tijdje doorgaan: boetes zullen verhogen, alle mo-

gelijke belastingen aangepast, de berekeningswijze van belastingen zal, waar mogelijk, worden aangepast, zodat ze sneller en meer opbrengen. Hetzelfde aan de kant van de overheidsuitgaven.

Het ziet er dus naar uit dat de overheid een cruciale speler zal worden in het beslissingsproces van de burgers. Waar in landen met gezonde staatsfinanciën de overheid zo neutraal mogelijk optreedt en slechts bijstuurt om algemeen aanvaarde maatschappelijke doelstellingen op langere termijn te realiseren, zal dat in ons land niet het geval zijn. Bij alle beslissingen zal een onvermijdbare vraag zijn: wat zal de overheid in de toekomst beslissen? Stellen we ons niet te kwetsbaar op voor nieuwe belastingen? Enzovoort. De overheid wordt zo een onbetrouwbare vijand van de burgers, eerder dan een betrouwbare partner.

LEVENSPLEZIER ZAL zo beperkt zijn in toekomstig België. De zieke staatsfinanciën zullen sals een donderwolk boven alle activiteiten hangen. De kwaliteit van het overheidsoptreden zal belastingbetalers steeds meer irriteren en de afkeer van de politiek vergroten. Burgers hebben het evenwel moeilijker dan bedrijven om andere oorden op te zoeken. Het zal dan afwachten zijn wanneer het 'leven' overslaat in 'overleven'. De eerste tekenen zullen duidelijk zijn wanneer Belgische spaarders massaal buitenlandse aandelen en obligaties kopen. Kapitaalvlucht blijft nog altijd de reddingsboei van de burgers. ©

De auteur is professor emeritus economie aan de VUB